

פרק חמשה עשר - צידה

א. כתב הרמב"ם [א] הצד דבר שדרך מינו לצוד אותו (א) חייב, כגון חיה ועופות ודגים, והוא שיצוד אותן למקום (ב) שאינו מחוסר צידה. כיצד כגון

חוט שני

חשיב צידה אף שאדם ציוני לא יכול לתופסו שם, והטעם כיון שלגבי עצמו של המכניס הרי יכול לתופסו בשחייה אחת. וגדר מטי לה צד שחיה, היינו שאינו צריך לחפש תחבולות היאך לתופסו אלא שצפועה אחת צלי תחבולות משיגו, זוהי צידה שחייב עליה.

מחוסר צידה פטור

(ב) שאינו מחוסר צידה. תנן זה הכלל מחוסר צידה פטור, מצואר שאף כשאנו נד למקום שיש בו חיוצ צידה מן התורה כגון שהמקום מחוסר צידה מ"מ אסור מדרבנן וכמ"ס צמ"צ [ד] דפטור אצל אסור, ועל כן נפטר דרור שנכנס לבית דרך הפתח או החלון אע"ג שאינו ניכר שם מ"מ אסור לסגור הפתח והחלון, עכ"ל. ונ"ע מהו הגבול בזה שלכאורה אם הכניס צדי צעיר גדולה מוקפת חומה אין בזה אפי' איסור מדרבנן כיון שהמקום גדול והרי הוא כאילו נמצא מחוץ לחומה, ונראה שהשיעור הוא כשמכניס את הצע"ח למקום שיש הרגשה שהצע"ח נמצא בשליטתו אזי אסור מדרבנן אע"פ שאינו ניכר ממנו.

שער הציון

[א] פרק י' מהל' שבת הל' י"ט והל' כ': [ב] ק"ו ע"ב: [ג] ועיי"ש בגמ' אמרו ג' שיעורים בזה, א', כל היכא דרהיט צתריה ומטי לה צד שחייה, א"נ, כל היכא דנפיל טולא דכתלים אהדדי, א"נ, כל היכא דליכא עוקצי עוקצי [פיאות להשמט צהן], והרמב"ם שם פסק. והנה שיעורא דנפיל טולא דכתלים אהדדי ודליכא עוקצי הוא שיעור קבוע לפי המקום, חזינן שאין הדבר תלוי בכל אדם ואדם שצא לצוד, וה"ה י"ל דשיעורא דמטיא צד שחייה הוא שיעור שאינו תלוי בכל אדם שצא לצוד, ואין הדבר נמדד אלא באדם שידע לצוד והוא ציוני בגופו וכוחותיו וכאשר נתבאר בעז"ה: [ד] סי' שט"ז ס"ק ה':

בענין מלאכת צידה

(א) חייב. [ב] תנן, זה הכלל מחוסר צידה פטור, שאינו מחוסר צידה חייב. ובגמ' שם אמרו, היכי דמי, כל היכא דרהיט צתריה ומטי לה צד שחייה וכו', פרש"י, מרובה שהוא שוחה לאחוזו זה. פירוש: כל אדם שידע לצוד יכול לתופסו בשחייה אחת חייב ואף שהוא אדם ציוני בגופו או בכוחותיו כגון שאינו גדול מאוד בגופו או שאינו יכול לקפוץ כ"כ לתפוס את הצע"ח, כיון שמי שידע לצוד והוא ציוני בגופו ובכוחותיו יכול לצודם בשחייה אחת, ואין הדבר תלוי לפי כל אדם ואדם שעומד לצוד עכשיו וכנ"ל [ג].

ועדיין יש לעיין אם אדם שהוא גדול בגופו ובכוחותיו הכניסו למקום שיכול לתופסו בשחייה אחת ואדם ציוני אינו יכול לתופסו שם האם חייב משום צידה, דאפשר דמה שנתבאר לעיל הוא רק כאשר אנו דנים על מצב הצע"ח-אי אדם הוא צמנצ של ניכוד או לא דאזי אזלינן צתרי אדם ציוני וכנ"ל, אצל כשאנו דנים על הפעולה של האדם אם הוא נד את הצע"ח, אפשר שכיון שהוא הציא את הצע"ח למקום שהוא עצמו יכול לתופסו

חומ

פרק חמשה עשר - צידה

שני

קכא

שרדף אחר צבי עד שהכניסו לבית או לגינה ונעל בפניו וכו' חייב, אבל אם הפריח צפור לבית ונעל בפניו וכו' הרי זה פטור שאין זו צידה גמורה שאם

חומ שני

כגירת בע"ח במקום אחד שלא יכנס במקום אחר בעלי חיים שנמנאים צצית ורובה לסוגרם בחדר אחד שעדיין הם יהיו שם צמנצ של מחוסרים צידה, כדי שלא יכנסו לחדר אחר מסוים כגון לחדר שינה או למטבח וכדו', אין צוה איסור משום צימנאס מקומס מפני שאין הוא מעוניין לתופסם אלא רק שלא יכנסו למקום מסוים, והרי זה מותר.

לשפוך מים סביבות נמלים

יש לעיין אם מותר לשפוך מים סביבות נמלים המהלכים צרנפה כדי שלא יתפשטו צצית, אע"ג שצמנאס מקום צע"ח אסור מדרצנן וכנ"ל וגם נמלים הוי דצר שאין צמינו נינוד והוי תרי דרצנן, מ"מ לא מצינו קולא כה"ג צהלכות שצת צתרי דרצנן. ואמננס מסתצרא שגמלים איננס צכלל הא דתנן "מחוסר צידה פטור", שלמדנו שאסור מדרצנן כיון שהם צכלל מנצ נינודים לגמרי. ולכן מותר לשפוך מים או איזה חומר [שאינו מוקצה] סביבות מקום הנמלים [1].

אם מותר לעבור בפתח שיש בו בע"ח יש להסתפק האם יש איסור צידה צרגע שהאדם עוצר צפתח ליכנס דאז הוא חוסס את הפתח [צלא שמתעכצ שם] שאז

ויש ללמוד מדינא דמתני' שאסור מדרצנן לצמננס את מקומו של הצע"ח, כגון שהצע"ח נמנא צמקום שעדיין הוא מחוסר צידה מה"ת, שאין לסוגרו צחדר אחד שצאותו המקום אע"ג שעדיין אינו נינוד צחד שיחייא דא"כ הרי זה חייצ צצידה מה"ת, שכל שמכוין לצמננס את מקומו ועי"ז מקרצ את הצידה הגמורה [שאסורה מה"ת] הרי זה צכלל דינא דמתני' דמחוסר צידה דפטור אצל אסור מדרצנן.

ויש להסתפק אם האיסור לצמננס את מקומו של הצע"ח ולקרצ את צידתו הוא דוקא כשמתכוין עכ"פ לצמננס את מקומו וכנ"ל, או אפילו אם אינו מתכוין לכך כגון שסוגר את הצית וממילא מתמעט מקומו של הצע"ח, דצצידה דאורייתא אסור כה"ג אע"פ שכוונתו רק לסגירת ציתו וכמ"ס הר"ן [ה] אצל דדרצנן ז"ע. ועיין צמש"צ [1] שכתצ צשם החיי אדם, שמותר לנעול את הדלת או את החלון צומן הקור שיש נער צינה או נער אחר אם אין כוונתו רק להציל מן הקור ואינו רוצה כלל צצידת הציפור כיון דאין צו צידה מה"ת.

ונראה שהסברא צזה הוא, כיון שאין האיסור צעננס הצידה אלא רק משום שמצמננס את מקומו ומקרצ את צידתו כל שלא מתכוין לזה לא אסרו צזה.

שער הציון

[ה] סוף פרק האורג: [1] סי' שט"ז ס"ק ה': [2] תנן צמנס' שצת ק"ז ע"א, שמונה שרצים האמורים צמורה הצדן והחוצל צהן חייב, וצפ' שמיני (ויקרא י"א, כ"ט) שהם, החלד והעכצר והנצ וכו', לכאורה ז"ע הרי צב הוא צכלל מנצ נינוד ועומד ואינו יכול לצרות [אא"כ יש סוגי צבים שיכולים לצרות וצזה איירי מתני'] ומ"מ אפשר שאם היה נידון כנ"ל צצידה דאורייתא יש לעיין אם נמלים חשיצי נינודים ועומדים שאפשר דאע"ג שכתת יכול לגשת ולתפוס את הנמלה, מ"מ כיון שסוגר סביצו שאף אם יצוא לאחר זמן לא ילכו למקום אחר חשיצי צידה מה"ת לענין שאף לאחר זמן ארוך הם צשליטה גמורה שלו, וז"ע:

יבוא לקחתו צריך לרדוף אחריו ולצוד אותו משם. כל מקום שאם ירוץ בו יגיע לחיה בשחיה אחת וכו' אם הבריה הצבי וכיוצ"ב לתוכו חייב. ומקום שהוא גדול מזה המבריה חיה ועוף לתוכו פטור, עכ"ל.

חוט שני

סוף סוף זמן שלדן עד שמינחם זכורת שלו חופשיים הרי היו ניגודים מ"מ כיון שכל תכלית צידתם הוא להיות חופשיים הרי הם בכלל "אין צמינח ניגוד" דלא שייך זהו מלאכת צידה.

התול חשיב דבר שצמינו ניגוד, אם יש שלדים אותם.

צידת חגבים ודגים

כתב צמ"צ [יא] וחגבים טהורים לדעת רש"י הוא דבר שצמינו ניגוד, והרמב"ם אין סובר כן, עכ"ל. אולי יש לבאר צדעת הרמב"ם דהדרך הוא שאין כולאים חגבים חיים אלא מיד בשעת צידה הורגים אותם ומטפלים בהם כשהם מתים, והשתלטות עליהם נגמרת ע"י הריגתם, ומשום הכי אין זה בכלל מלאכת צידה, לצייד הוא דוקא כשתופס את הצע"ח בחייו, ולכן מה שקורין צומינח "ציד" שורין חץ על הצעלי חיים וממיתים אותם אין זה בכלל צידה [חן מאיסור נטילת נשמה].

מ"מ דגים חשיב דבר שצמינו ניגוד [יב], שאף שהיה מקום לדון דלא שייך בהם צידה מה"ת משום דאף שכשמוצאין אותם מן המים עדיין הם חיים מ"מ הרי קיצת מיתתן קיימת אם לא יחזירם למים וא"כ לכאורה הוי כמו שלד דג מת, מ"מ זה אינו, כיון שעכשיו הדג עדיין לא מת והצידה נעשית בצע"ח חי משו"ה חשיב כדבר שצמינו ניגוד.

שער הציון

[ח] סי' שט"ז סעיף ג': [ט] שם ס"ק י"ג: [י] סק"ו: [יא] שט"ז סק"ו: [יב] עי' מ"צ שם ס"ק ל"ג:

הצע"ח חושש לנאת צאותו הזמן מהפתח, האם חשיב צידה צאותו הרגע אם לאו. ונראה שאין צוה כל חשש של מלאכת צידה, כיון שאין האדם מתעכב בפתח כלל אלא רק עוצר בו כדי להכנס או לנאת דרכו אין ע"ז שם צידה כלל אף שיש איזה רגע קט שהצע"ח חושש [ומפחד] לנאת צאותו הזמן מהפתח. ואמנם אם היה מתעכב בפתח לאיזה נורך אף שלא מכיון כלל לצידה, יש לדון צוה משום אינו מתכוין ופסיק רישא כיון שצפועל נעשה כאן מעשה צידה, משא"כ כשרק עוצר בפתח מסתברא דאין זה כלל מלאכת צידה ומותר.

צידת דבורים

כתב צשו"ע [ח] כל שצמינו ניגוד חייב עליו. אין צמינו ניגוד פטור אצל חסור. ובמ"ב [ט] כתב, ודבורים משמע צמ"י דהוא בכלל דבר שצמינו ניגוד, אצל שאר פוסקים פליגי עליה וכן משמע מהגר"א [י]. והנה אף שדרך העולם להשתמש בדבורים לעשיית דבר דלכאורה משו"ה להוי כדבר שצמינו ניגוד, יש לבאר דס"ל להנך פוסקים דלא חשיב דבר שצמינו ניגוד כיון שאין מטרת השימוש בהם בגופן או בעורן אלא דאופן ההשתמשות דוקא כשהם חופשיים לעצמם [שישמשו כפועלים לעשיית דבר] אצל אם ישאיר אותם ניגודים במקום אחד לא יפיקו מהם כל תועלת לא בגופן ולא בעשיית הדבר, משו"ה י"ל דחשיב להנך פוסקים כדבר שאין צמינו ניגוד. ואע"פ

שינוי במלאכת צידה

כתב בשו"ע [יג] לצי שנכנס לתוך הצית ונעל אחד צפניו חייב. נעלו שנים פטורים. אין אחד יכול לנעול ונעלו שנים חייבים. וכ' צדיה"ל שאפילו אם היה צעל כח גדול ^{המורה} אלא שעושה באופן שהוא לצדו לא היה יכול לעשותו כגון שעושה באמצע אחת שצריך לסיוע האחר נמי מיקרי אינו יכול וחייב [תוס' רש"א רמב"ן].

והנה רש"י [יד] כתב הטעם וז"ל, לא יכול אחד לנעול אורחיה הוא לנעול בשנים והרי לכל אחד מלאכה דכלא איהו לא מתעבדא, עכ"ל. וקשה הרי באופן זה שסוגר באמצעו קשה לומר שהדרך לעשות בשנים, וי"ל כשסוגר הדלת באמצעו אין זה שינוי צעם מעשה המלאכה והוי עדיין כדרך המלאכה מפני שבמקרה זה הדרך לעשותו גם באופן זה, דאם היה שינוי לא היו חייבים, וא"כ באופן כזה הדרך לעשותו בשנים.

^{אוצר החכמה}

לחש על בע"ח

איתא בשו"ע [טו] לוחשים על נחשים ועקרבים בשביל שלא יזיקו, ואין צורך משום צידה.

וכתב במ"צ [טז] דאע"ג דע"י הלחש אינו יכול לזוז ממקומו עד שנוכל לתופסו מ"מ מותר דאין זה צידה טבעית.

והיינו מדברצן אסור לצוד ע"י לחש, ורק כה"ג שלא יזיקו לא גזרו. מ"מ חיוצא ליכא משום שאין זה צידה כדרך העולם.

ובע"ח שלחשו עליה, צ"ע אם אסור אח"כ לתופסה דמסתמא הנך דברים [של לחישה] מתמוגגים במשך הזמן ועל כן יש עדיין תועלת בצידתו, וזה אסור עכ"פ מדרצן.

שער הציון

[יג] סי' שט"ז סעיף ה': [יד] שבת ק"ו ע"ב ד"ה לא יכול: [טו] סי' שכ"ח סעיף מ"ה: [טז] ס"ק קמ"ג: [יז] סעיף י"ב סק"ג: [יח] סי' רמ"ה:

בשערי תשובה [יז] הביא משו"ת מהרי"ט זהלון [יח] לזרעין שילאו שהכוורת מותר לומר לגוי להעמיד נגדם מטה משום צמי לימון ולדבר להן דברים טובים עד שיקצו צמטה ולקחת עמהם וליתנו כוורת מצלי שיתסום פתח הכוורת וכו', וכתב שם דאפשר דשרי גם ע"י ישראל, ע"כ.

ומשום צידה ליכא כיון שהפתח פתוח הוא, אצל כשהוא סגור אסור. ואמנם צ"ע היאך שייך להתיר ע"י ישראל הרי אסור לטלטל משום מוקצה את המטה עם הדבורים.

תולעים בפי המבעת

תולעים שנמצאים צפי הטבעת של תינוק, מותר לתופסם בשבת צידו ולהסירם, ואף שיכול לצוא עי"ז לידי נטילת נשמה מחמת קטנם וחלישותם מ"מ שרי שמסתמא אין צמינם פרה ורצה והוי רק איסורא דרצנן וצמקום נערא יש להתיר דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה שאין רצונו אלא להסירו מהתינוק, ועוד דהו"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה והוי תרי או תלת דרצנן וצמקום נער כה"ג יש להתיר.

צידת נחשים ועקרבים

מותר לצוד או להרוג נחש ארסי הנמצא לפניו, ויעשה מה שיכול לעשות מהר יותר [או לצוד או להרוג] כדי שלא יזיק. עקרב שנמצא בתוך הכיור וכדו', מותר לכפות עליו כלי, ממנ"פ אם לא היה יכול לצאת משם הוי ניצוד ועומד ומותר לכפות עליו כלי, ואם היה יכול לצאת משם הרי זה פיקוח נפש ומותר ומצוה לצודו או להורגו.

נילוד" אף שיש מיעוט שאינו מלוי שגדים
אותם לרפואה וכדו'.

ולבן בשמונה שרשים הלדן חייב, דסתמן נדן
ללודך [כג]. אבל בשאר שרשים דסתמן
לא עומד ללודן וסתם בני אדם לא מתעסקים
עמהם כלל ללודם, מ"מ אלו שמתעסקים
זהם ללודם יש זהם מתעסקים עימם כדי
ללודם ללודך משו"ה מיקרי דבר שצמינו
נילוד.

ובשו"ה זבוצים מיקרי אין צמינו נילוד,
שרוצ המתעסקים זהם ללודם
אינם אלא רק כדי לגרש אותם מפניהם,
והמיעוט שגדים אותם לרפואה וכדו' אינו
אלא מיעוט שאינו מלוי וצטלה דעתם
ומשו"ה מיקרי "אין צמינו נילוד".

אבל נחשים מיקרי "צמינו נילוד" וציה"ל
יש נד דאפשר דמיקרי אין צמינו נילוד.

העלאת תינוק מהמים וצידת דגים עמו

גרסינן במס' יומא [כד] ת"ר מפקחין פקוח
נפש בשצת והזריז הרי זה משוצח,
ואין צריך ליטול רשות מצ"ד. הא כילד, ראה
תינוק שנפל לים פורש מצודה ומעלהו, והזריז
הרי זה משוצח ואין צריך ליטול רשות מצ"ד
ואע"ג דקא צייד כוורי [שגד דגים] וכו' ע"כ.
וכתב הר"ן במס' שבת [כה] וז"ל, בענין פקוח
נפש אפילו מתכוין למלאכת הרשות עם אותה
מלאכה של פיקוח נפש מותר, וכיוצא בזה
אמרו בגמ' [הג"ל], והטעם מפני שהוא
מלאכת מלואה, וחוצה היא עליו לפיכך אע"פ
שהוא מתכוין עם אותה מלאכה למלאכה
אחרת שהיא אסורה בשצת התירו חכמים כדי
שלא ימנע צדק ענין מפקוח נפש המוטלת
עליו עכ"ל. [כו].

אף צימות החול מותר להרוג עכבר אם הוא
מפריע לבני אדם ואין צוה משום נער
צע"ח, והוא דרבי וצני חולדה ז"ל שלא
הפריעו לבני אדם וצכה"ג אסור להורגם
משום נער צע"ח.

צידת נחשים, שרצים ומזיקים

איתא בשו"ע [כ] הלד נחשים או שאר
שרשים אם לרפואה חייב, ואם בשביל
שלא ישכנו מותר, ע"כ. וציאר צמ"צ [כא] אם
לרפואה חייב משום דמיקרי דבר שצמינו
נילוד, ע"כ. והיינו טעמא דסתמן אין נדים
אותם ללודך [באין צמינו נילוד].

ועיין ציה"ל שדן אי נחשים מיקרי דבר
שצמינו נילוד אם לאו.

והנה תנן [כב] שמונה שרשים הלדן חייב,
ושאר שרשים הלדן ללודך חייב, משמע
דסתמא אין נדן שאר שרשים ללודך ומשו"ה
אינו חייב אלא כ"כ נדן ללודך, ומ"מ יש מהם
דמיקרי דבר שצמינו נילוד שהרי כשנלדן ללודך
חייב, ול"ע מ"ט לא מיקרי אינו צמינו נילוד
ולאוי כמו נחשים וזבוצים דכיון שצסתמא אין
נדן אותם מיקרי אין צמינו נילוד.

ויש לבאר דגדר צמינו נילוד ואין צמינו
נילוד, הקוצע הוא מהו דרך העולם
באנשים שמתעסקים זהם ללודם, דהיינו אם
כל או רוצ המתעסקים צלידתם מטרדם הוא
ללודך הצידה שצריך להצע"ח מיקרי "צמינו
נילוד" אע"פ שרוצ העולם כלל לא מתעסק
צלידתם, דהקוצע הוא צמי שגדים אם דרכם
ללודם ללודך אם לאו. אבל אם רוצ
המתעסקים צלידתם הוא לא ללודך הצידה
אלא רק כדי לסלק את היזקן או את
ההפרעה שיש מהם וכדו' מיקרי "אין צמינו

שער הציון

[יט] צ"מ פ"ד ע"ב. וע"ע שו"ת נודע ביהודה יו"ד י': [כ] ס' שט"ז סעיף ז': [כא] שם ציה"ל
ד"ה נחשים: [כב] שבת ק"ז ע"א: [כג] ע"י מ"צ ס"ק כ"ח: [כד] פ"ד ע"ב: [כה] פרק
האורג דף ק"ו ע"א, בפירושו על הרי"ף: [כו] עיין בספר מחנה ישראל לבעל החפץ חיים פרק ל"א

צידת¹ והריגת בעלי חיים שמוזיקים

כתב בשו"ע [כז] פרעוש אסור ללודו אה"כ
הוא על צשרו ועוקלו, ואסור להורגו,
אבל כנה מותר להרגה.

כל חיה ורמש שהם נושכים וממיתים ודאי,
נהרגים אפילו אין רגין אחריו, ושאר
מוזיקין כגון נחש ועקרב מקום שאין ממיתים,
אם רגין אחריו מותר להורגם ואם לאו אסור.
עכ"ל.

הא דאיתא דמוזיקין הממיתים ודאי מותר
להורגן בשצת, פרש"י דהיינו שמצוי
אצור החכמה שאלה נשיכתן מתים.

שרצים המונחים על גוף האדם, ומחמת
שרגליהם דקים וחדים הם דוקרים
את גוף האדם, דינם כפרעוש שמותר
ליטלם בשצת ולזורקם.

בינה מותר להורגה בכל מקום שמונחה צין
על צשרו או על צגדיו דרך מקרה,
כ"כ צמ"צ [כח]. היינו אם מונחה דרך
מקרה, אבל לא כשמפלה צגדיו דצזה גזרו
אטו פרעוש.

והדיתר צכינה להורגה משום שאינם פרים
ורצים וליכא מה"ת איסור
בהריגתה ורצון גזרו וצמקום לער התיירו. אבל
כינים של זמנינו ז"ע אם הם מאותו המין
המצוירים כאן, דהא חזינן שכינים של זמנינו
מטילים צינים, ואם הם פרים ורצים אסור
להורגם.

שיסוי בלב בבעלי חיים

ברמ"א [כט] כתב המשקה כלל אחר חיה
שצצתה הוי לידה. וכתב המ"צ, היינו
אם לא עשה צעצמו מעשה כלל רק צמה
ששקה את הכלל והכלל תפסו הוי רק לידה

מדרצנן, ע"כ. ול"ע אמאי לא חשיב השיסוי
כמחמר, ואפשר כיון שעושה הכלל להנחתו
אין זה מחמר והוי כמו מעמיד צמה ע"ג
עצבים שמותר [ל], ומ"מ אסור משום לידה
כיון שגורם שהכלל ילוד את החיה.

המכנים חתול לחדר שיש צו עכצר, והחתול
רודף אחריו מאליו, אין זה משקה
ואפי' איסור דרצנן ליכא, דמשקה אינו אלא
כאשר מגרה את הצע"ח לרדוף.

מותר ומנוה לתפוס נחש שנשך אדם כדי
להציאו לצית חולים כדי שידעו
הרופאים יותר מהר איך וכיצד לטפל בצאד
שנישך מהנחש, וכל זה הוי צכלל פיקוח נפש.

ריפוס על בעלי חיים

אסור לרסס על חרקים חומר קוטל חרקים.
וכן אסור לרסס על יתושים חומר
שמשפיע עליהם שיתעלפו וכדו' מחמת איסור
לידה, ומ"מ אם אינו מרסס כנגדם ממש
מותר.

למרוח על הגוף חומר שמרחיק

יתושים

חומר שמושחים על הגוף כדי להרחיק את
היתושים והחרקים, אם החומר סמיך
אסור למרוח משום ממרת, אך אם הוא
נוזל מותר, וכאשר נתצאר לעיל צמלאכת
ממרת.

חרקים בתוך בית הכסא

במקום שנמצאים חרקים ויתושים צתוך צית
הכסא, אם כשמורידים את המים
שומעים היתושים והחרקים את זרם המים
וצורחים, הרי שאין זה פסיק רישא ומותר

שער הציון

[כז] שם סעיף ט': [כח] ס"ק מ': [כט] שם סעיף
[ל] שצת קכ"צ ע"א: [ל] שצת קכ"צ ע"א:

כה"ג להוריד את המים אם אינו מתכוין
ללודן או להורגן.

מצודה לעכברים

מותר להניח מצודה לעכברים מערב שבת,
אבל בשבת אסור להעמיד המצודה
ללוד צו העכברים. ואם פרש מצודה ופשעת
פרישתו נכנס לתוכה בע"ח שצמינו נילוד
חייב, אבל אם נכנס אח"כ הצע"ח לתוך
המצודה פטור אבל אסור [דא].

ספק פסיק רישא לשעבר

כתב הט"ז [לב] דספק פסיק רישא לשעבר
מותר, כגון תיצה שיש בה זבובים
מותר לו לנועלה בשבת לאחר שיפריח את
הזבובים שנראים צעיניו ואינו נריך לצדוק
יותר אם יש עוד זבובים בתיצה, דאף אם יש
מהם יותר בתיצה שאינו יודע מהם מותר לו
לסוגרו שהרי אינו מתכוין ללודם ואין זה
פסיק רישא כי זה ספק פסיק רישא והוי שלא
במתכוין ומותר, עכת"ד.

ובביאור דבריו כתב הציה"ל [לג], דכשם
דהיכא דמספקא לן אם יעשה
האיסור אם לאו אמרינן דבר שאינו מתכוין,
מותר לר' שמעון כגון בגרירת מטה, כסא
וספסל דספק הוא אם יעשה חריץ ע"י
הגרירה, כמו כן ה"ה היכא דמספקא לן אם
יש איסור בהמעשה שעושה והוא אינו מתכוין
להאיסור נמי מותר לר' שמעון, ולכן מותר
לנעול התיצה דשמא אין בה עתה זבובים.

והביה"ל רצה לומר דהסברא היא בהיפך
לולי דברי הט"ז, דאם האיסור
יעשה בודאי ע"י המעשה [היינו הנעילה] אף

ספק הוא אם יש כאן איסור [היינו דבר
הנילוד] הו"ל ספיקא דאורייתא, ושאני גרירת
מטה, כסא וספסל דמספקא לו על דבר אחר
והיינו החריץ משא"כ צעינינו דספק הוא על
ענם הנעילה אם יש בזה מעשה צידה והו"ל
כשאר ספיקא דאורייתא, עיי"ש תוכן דבריו.

ואמנם אם נפרש דסברת אינו מתכוין
כשהוא פסיק רישא דחייב משום
דכיון שידע שיהיה המעשה ההוא הוי
כמתכוין ומשו"ה חייב, א"כ כל שאינו יודע
שיהיה המעשה מאיזה סיבה לא מיקרי פסיק
רישא, וצכה"ג שאינו יודע אם יש בתיצה
זבובים לא מיקרי פסיק רישא ומותר מדינא
דאינו מתכוין.

אמנם יתכן הא דאינו מתכוין מותר מפני
שאנו עושה מעשה איסור, וא"כ יש
גבולות בזה שמתי שהוא פסיק רישא ליכא
התירא דאינו מתכוין, ואז י"ל דאם הוא ספק
פסיק רישא לשעבר מיקרי פסיק רישא ולא
אינו מתכוין.

ומשי"ב הציה"ל דנידון הט"ז [בחדש צידת
הזבובים] ודאי יש להתיר, משום
דאף אם נימא דספק פסיק רישא אסור,
מ"מ צידת זבובים דאינו אלא איסור צידה
מדרבנן הוי ליה ספיקא דרבנן ומותר, עיי"ש.
ודבריו נ"ע דמשום ספק דרבנן אם יכול
לצדוק לא מהני ספיקא דרבנן להקל בצדיקה
אם יש זבובים בתיצה, וצט"ז כתב שאין נריך
לצדוק.

ועיי' בחדושי רע"א יו"ד סי' פ"ו סעיף ו'
מש"כ צענין זה.

ועייין עוד מש"כ בעו"ה בקונטרס מלאכת
מחשבת אות יא.

שער הציון

[דא] מג"א שט"ז ס"ק ט'. חיי אדם כלל ל' ז': [לב] סי' שט"ז סק"ג וסק"ד: [לג] שם סעיף ג'
ד"ה ולכן יש לזהר: